

Primers treballs amb el “Persiles”

M'agradaria fer uns primers comentaris, encara molt parcials, després d'una primera lectura ràpida i parcial de “Los trabajos de Persiles y Sigismunda” . He utilitzat l'edició de Cátedra, a càrrec de Carlos Romero Muñoz, autor també de les notes a peu de plana. Un bon comentarista, que no té por d'esmentar el català a l'hora de fer comparances.

Malgrat que el “Persiles” sempre quedarà amagat per l'enorme hombra d'una obra mestra de la literatura universal com és el Quixot, i fins i tot, per la més gran accessibilitat i popularitat de les “Novelas Ejemplares”, Cervantes li donava una gran importància. Fins i tot, alguns experts en literatura mostren la seva preferència pel “Persiles” per davant de la resta d'obres de Cervantes.

Voldria fer tan sols uns primers i breus comentaris lingüístics, a partir de determinades frases i fragments.

1) “Pero más **principalmente y propia** se dice que los poetas *nascitur...*” (p.243)

Nota a peu plana: Estas parejas de adverbios en que, contra la costumbre castellana, el mente aparece no tras el último adjetivo sino tras el primero (es decir, como hace el catalán) son insólitas

De la nota es despren que n'hi ha més casos, els cercarem...

2) “...cuatro o seis marineros se dejaron **calar** al fondo del navío” (p.242)

Nota a peu plana: Entre las numerosas acepciones de calar no encuentro ninguna que de veras *calce* con la frase cervantina...con el valor de dejarse caer al fondo...con toda evidencia se trata de un italianismo.

O no: segons el diccionari Cat-Val-Bal, 1ª acepció: “Calar = baixar, passar a un nivell més baix” Ex. (entre d'altres): “Com ell se vaé calar la sanch per la cara”, Crónica de Ramon Muntaner. “Farem calar més la cortina”, ‘Somni de Joan Joan de Joan’ Gasull (valencià de finals del segle XV !!!).

3) “**Aún bien** –dijo Rosamunda- **que** tengo un cuchillo...” (p.225)

Nota a peu plana: aun bien que = menos mal que; es la forma tradicional castellana, alineada con la portuguesa... y la catalana “encara bé (o encara sort) que”.

El problema és que a la immensa base de dades de la RAE n'apareien sols tres o quatre cassos, un d'ells del valencià del segle XVI Guillem de Castro.

4) “Saltaron algunos encima del **buco**...” (p. 283)

Nota a peu de plana: deriva del fràncico buk, i del alemán bauch, vientre, por mediación, según el Diccionario Crítico Etimológico, del catalán... No tardó en derivar en buque.

Aquí tenim un buc a la deriva. En Cervantes utilitza la paraula “buc” tres cops al Persiles, y un cop al “Viaje al Parnaso” y tan sols utilitza una vegada “buque” a la comedia titulada “La Gran Sultana”. Segons la immensa base de dades de la RAE la paraula buco només apareix utilitzada al segle XVII per Tomé Cano tres cops en un tractat de navegació, i una única vegada per Góngora (que ho necessita per fer rimar un vers), Luís Vélez de Guevara y Luís Carillo y Sotomayor. Per posar-ho en el seu contexte la paraula “buque” es utilitzada desenes de vegades, de “barco” n’hi ha més de siscentos exemples, i de “navío” uns dos mil.

5) “Las fábulas cuentan de la conversión en cuervo del rey **Artus** de Inglaterra” (p.246)

A l’igual que al Quixot ens tornem a trobar amb la versió catalana del que a tota la literatura mitjieval castellana era “el rey Artur” (amb r final). El fet que només Cervantes utilitzi aquesta denominació és mereix que li dediquem a la qüestió, ben aviat, tot un comentari.

6) “...no habrá trabajos que puedan matar a **alguno**” (p.197)
el correcte en castellà seria ninguno, en català és perfecte “no hi haurà treballs que puguin matar algú”

Nota a peu de plana: alguno (o alguien) quan hauria de ser ninguno (o nadie) es un problema ja detectat al Quixot.

Doncs raó de més per seguir treballant en els “Trabajos”.

Pep Comajuncosa